

Jak twierdzi WHO, rekomendowana przez nią polityka alkoholowa może skutecznie pomóc w ograniczeniu szkód zdrowotnych związanych ze spożywaniem alkoholu w poszczególnych krajach. Doświadczenia z Litwy, Szkocji i Rosji pokazują, jak efektywne są to rozwiązania.

Region Europejski WHO odnotowuje najwyższy poziom spożycia alkoholu na świecie. Tutaj spożywanie alkoholu prowadzi do prawie 1 miliona zgonów każdego roku (około 2500 zgonów każdego dnia). Wiąże się również z ponad 200 chorobami i urazami, w tym będącymi głównymi przyczynami zgonów, jak choroby układu krążenia czy nowotwory.

Zasady optymalnej sprzedaży alkoholu

WHO określiła tzw. Best-buy, czyli zasady mające na celu redukcję sprzedaży napojów alkoholowych. Ich celem jest zmniejszenie spożycia trunków wysokoprocentowych. Są to niedrogie, wykonalne i opłacalne strategie interwencyjne:

1. podniesienie akcyzy na napoje alkoholowe;
2. wprowadzenie i egzekwowanie zakazów lub kompleksowe ograniczenie dotyczące ekspozycji [reklam alkoholu](#);
3. wprowadzenie i egzekwowanie ograniczenia fizycznej dostępności alkoholu w sprzedaży detalicznej.

Nowy raport „Making the WHO European Region SAFER. Developments in alcohol control policies, 2010–2019” ujawnia, że środki te są nadal w znacznym stopniu niedostatecznie wykorzystywane. Jak tłumaczy dr Carina Ferreira-Borges, odpowiedzialna w WHO za politykę antyalkoholową: „Dostępne dane z 51 krajów regionu sugerują, że alkohol stał się ogólnie bardziej przystępny cenowo, ponieważ państwa członkowskie nie dostosowały podatków od alkoholu do inflacji. Jednak niektóre kraje regionu już wdrożyły politykę, która może naprawdę zmienić sytuację w kontekście ograniczania szkód zdrowotnych związanych

z alkoholem. I już widzimy tę różnicę”.

Litwa: działanie szybkie i kompleksowe

Na początku XXI wieku Litwa należała do państw członkowskich o najwyższym poziomie spożycia alkoholu na mieszkańca. Władze kraju zdecydowały się na wdrożenie wytycznych WHO celem stworzenia polityki mającej na celu skorygowanie tego trendu w krótkim czasie.

Pierwszy etap działań był realizowany w latach 2008–2009 i 2014. Obejmował on ograniczenia reklamy alkoholu oraz zakaz sprzedaży alkoholu na stacjach benzynowych i w kioskach. Drugi etap, wprowadzony w 2016 roku, podniósł minimalny wiek uprawniający do spożywania alkoholu z 18 na 20 lat, podniósł cenę napojów alkoholowych i ograniczył czas ich sprzedaży detalicznej. Zakazano także reklamy alkoholu.

W 2010 r. Litwa miała najwyższy wskaźnik utraconych lat życia związanych z alkoholem w Unii Europejskiej. Wdrożenie skutecznych środków kontroli alkoholu doprowadziło do obniżenia tego wskaźnika o 20% do 2016 roku.

Szkocja: zmiana zachowań

Rząd szkocki skoncentrował się na zmianie zachowań związanych ze spożyciem alkoholu. W 2009 roku władze przyjęły ramowe działania, które obejmowały wprowadzenie 41 środków kontroli polityki alkoholowej, od zakazu wprowadzania robotów na napoje alkoholowe w lokalach gastronomicznych po krótkie interwencje alkoholowe.

Jak wyjaśnił dr Alastair MacGilchrist, przewodniczący Scottish Health Action on Alcohol: „Wdrożenie minimalnych cen jednostkowych było prawdziwą zmianą, która miała miejsce w 2018 roku. Zajęło to 6 lat, zanim ten środek wszedł w życie po uchwaleniu ustawy w 2012 roku. Jednak już w pierwszym roku po wdrożeniu sprzedaż alkoholu spadła do najniższego poziomu od 25 lat, a zgony spowodowane alkoholem spadły o 10%”.

W 2018 r. rząd szkocki przedstawił zaktualizowane ramy dotyczące polityki alkoholowej, które nadal są oparte na podejściu obejmującym całą populację i budowane zgodnie z rekomendacjami WHO.

Rosja: świetne wyniki długiej walki

Rosja była jednym z pierwszych krajów Regionu Europejskiego WHO, które opracowały politykę kontroli alkoholu. Na początku XXI wieku gruntowny przegląd przepisów znacznie ograniczył liczbę drobnych producentów, co zmniejszyło wielkość niegdyś dużego rynku

„podrabianych” alkoholi. Wprowadzony w 2006 roku Unified State Automated Information System (EGAIS) stopniowo stał się zaawansowanym systemem monitorowania, który śledzi każdą butelkę z alkoholem – od zakładu produkcyjnego do kasy – i zapewnia pobór podatków oraz kontrolę rynku alkoholu.

Pod koniec 2000 roku rosyjska polityka przesunęła się w kierunku zmiany zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu. Jak wyjaśnia rosyjski wiceminister zdrowia dr Oleg Salagaj: „Federacja Rosyjska wdrożyła różne środki, takie jak podwyższenie podatku akcyzowego na alkohol, ustanowienie i podwyższenie cen minimalnych na niektóre napoje alkoholowe oraz wprowadzenie systemu EGAIS. Wszystkie te działania doprowadziły do 43% spadku spożycia alkoholu na mieszkańca Federacji Rosyjskiej w ciągu ostatnich 15 lat”.

Podsumowanie

Najnowsze dane WHO wskazują na znaczny spadek (o 12,5%) poziomu spożycia alkoholu per capita w Regionie Europejskim WHO: z 11,2 litra w 2010 roku do 9,8 litra w 2016 roku. Jednak – jak podsumowuje dr Ferreira-Borges – to zasługa krajów wschodniej części Regionu, z których wiele wprowadziło politykę Best-buy. „Nadszedł czas, aby cały Region nauczył się tej lekcji, która będzie bardzo korzystna dla zdrowia ludzi, gospodarki i dobrego samopoczucia” – podsumowała.

Źródło:

<https://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/alcohol-use/news/news/2021/04/reducing-harm-due-to-alcohol-success-stories-from-3-countries>

Making the WHO European Region SAFER. Developments in alcohol control policies, 2010–2019

Fot. Justin Sanchez, Unsplash.com